

U sazvuču sa ovom temom je i rasprava Antonjine Kłoskowske o romantičnoj literaturi u svakodnevnoj recepciji. Autorka je odnedavno poznata jugoslovenskoj javnosti po izuzetno zanimljivoj knjizi *Masovna kultura* (Matica srpska, Novi Sad 1985); ovde se posebno bavi sociologijom književnosti. Posezanje za velikom romantičnom poezijom u svakodnevnoj recepciji, posebno u toku događaja 1956, 1968. i naročito 1980. godine, prema nalazima Kłoskowske, svedoči o univerzalizaciji pojedinih elemenata iz kanona nacionalne kulture, koji se aktuelizuju i modifikuju u doba značajnih istorijskih zbivanja, kada ta zbivanja izazivaju snažan uticaj na celo društvo.

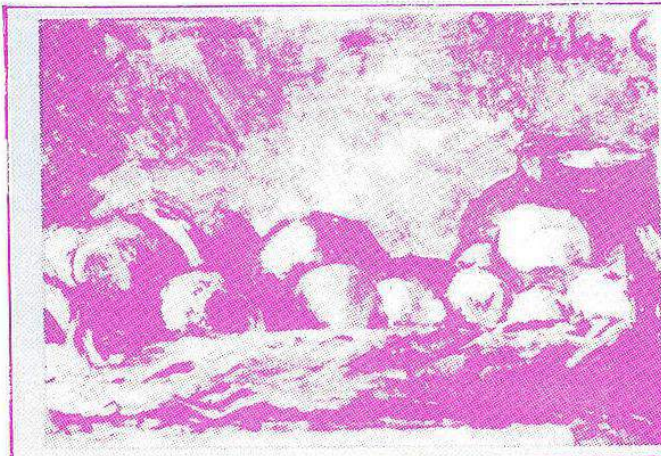
Izuzetnost teorije književnosti u odnosu na druge naučne discipline Stefanija Skvarčinjska vidi u njenoj teorijskoj suštini. Ostale srodne discipline, na primer, Filozofija književnosti ili metodologija književnih istraživanja, nisu neposredno usmerene na literaturu kao predmet proučavanja: „Centar in-

teresovanja filozofije književnosti predstavlja više filozofija nego literatura, a metodologije — radionica stručnjaka za literaturu. Međutim, teorija književnosti je usmerena spoznajno na literaturu, drugačije nego ostale srodne discipline. Ne zanimaju je individualne osobine konkretne književnosti, konkretnih književnih dela, njihovo učešće u konkretnim istorijskim procesima itd. — već — preko tih konkretna — sama suština, struktura, konstrukcija književnog dela, tipologija promena njegove strukture u toku istorijskih procesa itd. Tako konkretna književnost postaje za nju svojevrsna materijalna baza, a ne predmet istraživanja. Analitička opservacija te baze daje oslonac spekulativnim zaključcima teorije književnosti, čiji je zadatak utvrđivanje prirode i strukture književnog dela, razrada književnih pojmova, ustaljivanje književne terminologije, dakle i specifične vokabulara nauke o književnosti, raznovrsna klasifikacija pojava i stanja književnih stvari,

tipologizacija njihovih struktura — takođe rodova i vrsta — uz pomoć odgovarajućeg broja konstruisanih modela, itd. Sve ostalo književno-naučne discipline, međutim, bave se na razne načine konkretnom literaturom i sa njom u vezi konkretnim istorijskim procesima.“

Pitanja koja sadrži ovaj zbornik otvaraju širu kulturološku diskusiju, koja tek predstoji. Možda bi se na početku moglo ponešto i kritički primetiti. Kod jednog dela autora, na primer, uočava se naglašen subjektivistički pristup, koji često ne ostavlja prostor za razgovor, kao da se pojedine teme neopozivo iscrpljuju baš u datoj interpretaciji. Moglo bi se o pojedinim radovima govoriti i sa analitičkim iznalaženjem nedostataka, nedorečenosti i nepotpunosti, ali bi to moglo biti i nepravedno, s obzirom da pred nama i nisu prave studije, već više skice i pozicije za dalje proučavanje.

IVANA ŽIVANČEVIĆ

artefaktum (artefactum) april – maj, 1987

Po bogatstvu informacija, kvalitetu likovne opreme, formatu i drugim obeležjima ove vrste, »Artefaktum« je na nivou »L-oeil«-a, »Artnews«-a i drugih, u nas manje ili više poznatih stranih časopisa za umetnost. Zato, u vezi sa »Artefaktumom« treba odmah naglasiti da je to časopis novijeg datuma, aktuelne tematike i kao izuzetno dobar u toj svojoj vrsti, on je i jedna od potvrda demokratizacije kulture i umetnosti našeg doba, gledano u širim razmerama. Izlazi u Antverpenu od 1983. godine, predstavljajući svojevrsan vid prethodnice otvaranja Muzeja savremene umetnosti u ovom belgijskom gradu; to je prvi muzej u Evropi koji je posvećen umetnosti 70-tih i 80-tih godina.

Ovaj časopis izlazi pet puta godišnje, na četiri jezika (engleskom, flamanskom, francuskom i nemačkom). Prilozi unutar jednog broja, odnosno, njihovi rezimeji objavljuju se na četiri jezika. Oni se, u prvom redu, odnose na značajne pojave u domenima savremenog likovnog stvaralaštva, podrazumevajući prikaze tekućih izložbi, koje odslikavaju postojeća ili nagoveštavaju u bližoj buduć-

nosti moguća kretanja u domenima umetničkog stvaralaštva vizuelne prirode. Stalne rubrike »Artefaktuma« su sledeće: popis kataloga značajnijih grupnih i samostalnih izložbi u zemljama Evrope i kalendar značajnih izložbi.

U aprilsko-majskom broju »Artefaktuma«, broju 18, između ostalih njegovih sadržaja, nalazi se prilog britanskog umetnika iz Londona, Stivena Vilatsa (Stephen Willats), pod nazivom »Između gradnje i ljudi«, koji je mogao da bude i jedan od priloga temi nedavno održanog međunarodnog kongresa CIMAM-a (Comite international des musées et des collections d'art moderne — Medunarodni komitet za muzeje i kolekcije moderne umetnosti) u Dubrovniku, tj. teme »Između« (»Between« — »Entre«).

Stiven Vilats govori o inspirativnom području u procesima njegovog umetničkog rada; temi prilazi na obuhvatan način i pri tome zapaža vid direktnog paralelizma između ekspresija javnog mnjenja u urbanim prostorima i onih ličnih, koje pojedinac ispoljava kroz izbor predmeta koji ga okružuje i koje poseduje.

U prilog aktuelnosti časopisa »Artefaktum« govore i sadržaji priloga Silvije Kuder (Sylvie Couderc), stručnjaka za savremenu

umetnost pri Muzeju moderne umetnosti u Bordou, koja, u formi razgovora sa Volfgangom Lajbom (Wolfgang Laib), predstavlja rezultate istraživanja Volfganga Lajba u trajanju od oko jedne decenije, od kada je napustio svoju profesiju lekara i posvetio se umetničkim istraživanjima. Osim toga, u ovom prilogu su podvučena i pojedina svojstva savremene muzeologije, proizašla iz prirode umetničkih kretanja u međunarodnim razmerama, kao i odluke jednog novog odnosa umetnik — publika. Pri tome, u fusnotama navedeni su i podaci o koncepciji sledeće izložbe Novog pariskog bienala, koju priprema Zan Iber Marten (Jean Hubert Martin), stručni saradnik Centra »Zorž Pompidu« u Parizu, u svojstvu autora.

Na kraju, treba spomenuti i prikaz najnovije eksperimentalne izložbe Ačila Bonita Olive (Achille Bonito Oliva), koju je krajem prošle i početkom ove godine priredio u sicilijanskom gradiću Acireale (Acireale), u istom prostoru (Palazzo di Città) u kojem je autorski realizovao i dve prethodne izložbe, »Arte Povera« i »Transavanguardia«, utičući na sveukupna kretanja u domenima savremenog likovnog stvaralaštva, a pri tome afirmišući jedan novi odnos kritike i umetnosti. I ovog puta se radi o izložbi radova osmoro, u ovom trenutku skoro nepoznatih,

umetnika, u kojima se skrivaju izvori mogućih umetničkih kretanja u bliskoj budućnosti, bar prema mišljenju Bonita Olive.

Mnogo toga saznaje se iz tekstualnih i foto-priloga aprilsko-majskog broja »Artefaktuma«. U prethodnim brojevima bili su predstavljani i umetnici iz Jugoslavije, afirmisani izvan granica naše zemlje, kao što su Braco Dimitrijević, Vladimir Velčković, Marina Abramović. Iz koncepcije časopisa »Artefaktum« i činjenice da se ovih dana (20. juna 1987) u Antverpenu otvara Muzej savremene umetnosti, može se zaključiti da se u ovom belgijskom gradu čine napore, na načine dostojne našeg vremena, da se ožive stare umetničke tradicije, koje, kada je reč o Antverpenu, obeležavaju umetničke biografije i ostavština slikara kao što su: majstori baroknog slikarstva, Rubens i Jakov Jordans; slavni portretisti XVII veka, Antoon Van Dajk i Fransoa Purbis; čuveni flamanski slikar žanr-scena, David Temirs Mladi, takođe iz XVII veka, i drugi. A kada se radi o periodu moderne umetnosti, svakako treba spomenuti Konstana Permeke, ekspresionistu svetske slave, koji je rođenjem i u pojedinim periodima umetničkog rada bio vezan za Antverpen.

GROZDANA SARČEVIĆ

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765

uređuju: silvija dražić, zoran đerić, petru krdu, alpar lošonc, i miroljub radojković ★ glavni i

odgovorni urednik franja petrinović ★ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ★ sekretar redakcije radmila gikić ★ lektor mırjana stefanović ★ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojanić (predsednik), tanja đurić, biljana cvjetković, rada čupić, dušan radak, boško ikvov, dušan mihalović, dušan patić, danica grubač, simon grabovac (delegati šire društvene zajednice), radmila gikić, radmila cvijanović lotina, vladimir kociel, franja petrinović i čedomir keco (delegati izdavača) ★ izdaje nišro »dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ★ direktor nišro »dnevnik« jovan smederevac ★ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ★ časopis finansira sız kulture vojvodine ★ rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190, žiro račun 65700—603—6324 nišro »dnevnik« our »redakcija dnevnika«, sa naznakom za »polja« (godišnja pretplata 2500 dinara, za inostranstvo dvostruko) ★ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga ★ tiraž 2.000 primeraka

polja 327